

4. VÕÕRKEEL

4.1. Võõrkeeled põhikoolis

Valdkonna pädevus

Valdkonna pädevus on suutlikkus mõista ja tõlgendada võõrkeeles esitatut, suhelda eesmärgipäraselt nii kõnes kui kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid; mõista ja väärtustada erinevaid kultuure, oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi.

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentses teiskeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;
- 2) on võimeline osalema erinevates võõrkeelsetes projektides, jätkama õpinguid emakeelest erinevas keeles ning on konkurentsivõimeline tulevases tööelus;
- 3) tunneb erinevaid keeli kõnelevaid rahvaid ja nende kultuure;
- 4) mõistab oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid;
- 5) omandab edasiseks õppimiseks vajalikud oskused, mis tõstavad enesekindlust võõrkeelte õppimisel ja võõrkeeltes suhtlemisel.

Ainevaldkonna õppeained

Tallinna Vabas Waldorfkoolis õpitakse põhikoolis võõrkeelena inglise ja vene keelt. Mõlemat keelt õpitakse võrdsetel alustel ning esitatakse õppekavas mõlemad A-võõrkeelena ühises ainekavas.

Võõrkeelte jaotumine nädalatundidena jaotub kooliastmeti järgmiselt:

I kooliaste

inglise keel - 6 nädalatundi

vene keel - 6 nädalatundi

II kooliaste

inglise keel - 8 nädalatundi

vene keel - 6 nädalatundi

III kooliaste

inglise keel - 9 nädalatundi

vene keel - 9 nädalatundi

Ainevaldkonna kirjeldus

Võõrkeeleeõpetuse üks peamisi eesmärke tänapäeva maailmas on arendada positiivset ja eelarvamustevaba suhtumist teistesse kultuuridesse. Erinevate keelte läbi avaldub maailm erineval viisil. Kogedes maailma läbi võõrkeelte, omandavad õpilased uue teadlikuma suhte rahvuskultuuri ning emakeelega. Erinevate võõrkeelte valdamine loob aluse rahvusvaheliseks koostööks ning on ka rahva kultuuritaseme ja harituse näitaja.

Waldorfpedagoogika käsitleb keelt eraldiseisva olevusena/nähtusena, millegi universaalse ja samas sügavalt inimlikuna. Iga keel kannab vastava rahva hinge pitserit. Iga omandatav võõrkeel pakub uue lähenemisviisi üldinimlikule.

Võõrkeelee õppimine laiendab nii maailma mõistmist kui individuaalse väljenduse võimalusi. Keelega tööd tehes avarduvad meid maailmaga ühendavad tundepärased sidemed. Areneb mitte ainult õppija väljendusviis, vaid öeldu saab ka rikkama ja sügavama sisu.

Lapse kõneorganid on pehmed, vormitavad. Uuringud näitavad, et seoses kõneorganite järkjärgulise väljakujunemisega suudavad vaid vähesed inimesed peale 12. eluaastat võõrkeeltele ainuomaseid ja iseloomulikke häälikuid tõeliselt omandada. Hea hääldus, keele intonatsiooni ja meloodia tunnetus on omandatavad varasemas eas. Sel põhjusel algab kahe võõrkeelee õpetus waldorfkoolides regulaarsete nädalatundidena 1. klassist. Õpet diferentseeritakse vastavalt vajadusele ja õpilaste võimetele erineva raskusastmega ülesannete andmisega, kuid mitte erineva tasemega keelerühmade loomise abil.

Võõrkeelee õppimine nooremal kooliastmel toimub sarnaselt emakeele omandamisele. Selle aluseks on emakeele omandamise positiivne kogemus lapseas: vanemate ilusa emakeele ja igapäevarollide järeleaimamine ning ümbruse julgustav suhtumine. Võõrkeeleeõpetaja esmane ülesanne on luua klassis võimalikult loomulik keelekeskkond. Esimesed kolm aastat toimub võõrkeeleeõpetus suulises keelekeskkonnas, ka hilisemates klassides kasutatakse suulise eelnevuse printsiipi.

Kahe algkooli astme peamised metoodilised printsiibid on sarnased emakeelele:

matkimine ja läbielamine;

harjutamine ja õppimine;

seoste avastamine.

Praktilises õppeprotsessis põimuvad need printsiibid kahel vanemal kooliastmel üksteisega.

Keel on seotud liikumise ja žestiga, liikumine - nii peen- kui ka jämemotoorika - omakorda mõtlemisvõime erinevate kvaliteetidega. Sellest lähtuvalt seostavad waldorfpedagoogika õppemeetodid ka keeleõppe mõtteka liikumise ja kõnežestide kasutamisega.

Üldpädevuste kujundamine võõrkeelte ainetes

Waldorfkoolis käsitletakse inimest füüsilise, hingelise ja vaimse olendina ning kogu õptus peab kõiki neid komponente silmas. Teadmised, oskused, väärtushinnangud, käitumine ja füüsiline areng on võrdselt olulised. Eriti nooremas koolieas on õpetaja peamine töövahend tema ise, tema väärtushinnangud, sisemine tugevus ja enesekehtestamiseoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist.

Võõrkeelte õppe-eesmärkides ja õpitulemustes sisalduvad keelepädevus, kultuuridevaheline pädevus (väärtushinnangud, käitumine) ja õpioskused. Võõrkeeli õpetades kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset pädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatika-pädevust, ettevõtlikkuspädevust) seotud eesmärkide, käsitletavate teemade, erinevate õpimeetodite ja -tegevuste ning õpetaja isikliku eeskuju kaudu.

Väärtuspädevust toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktsepteerima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärasest. Kogu kuuldava-loetava materjali sisu toetab üldinimlikke väärtusi.

Sotsiaalne pädevus annab võimaluse ennast ka võõrkeeltes edukalt teostada. Erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on lisaks sobivate keelendite valikule vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne pädevus tihedalt seotud väärtuspädevusega. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektõpe, waldorfkoolides eriti I kooliastmel rohkesti kasutatavad ühised laulumängud) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest. Sotsiaalset pädevust toetavad klassi ühised esinemised igakuistel kuupidudel, kus igaühe panus on oluline.

Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade ja õppemeetodite kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat käsitletakse võõrkeeletunnis arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavama mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Alates II kooliastmest muutub üha olulisemaks eneserefleksioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa

keelemapi põhimõtetest lähtuvalt). I kooliastmes on pigem oluline laste rõõm koos tegutsemisest ja õpetaja matkimisest.

Suhtluspädevus on võõrkeeletõppe keskne pädevus. Võõrkeeletõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendus-, teksti mõistmise ja tekstiloome oskus on eduka suhtlemise eelduseks võõrkeeltes. Õpetaja soe ja toetav suhtumine julgustab lapsi ennast võõrkeeles väljendama.

Matemaatikapädevus areneb numbrite õppimisel, võõrkeeles arvutamisel (nt sisseoste tehese), samuti saab teemade raames käsitleda matemaatikapädevuse vajalikkust erinevates elu- ja tegevusvaldkondades.

Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleteoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi viia ellu oma ideid ja eesmärgid ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega. Tallinna Vabal Waldorfkoolil on sõprusuhted Riia waldorfkooliga, vastastikused külaskäigud ja esinemised toetavad ettevõtlikkust ja hakkamasaamise tunnet.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Waldorfpedagoogika arvestab laste üldist hingelist meeleolu erinevas vanuseastmes. Esimeses klassis on kogu õpetus muinasjutuline ja väga pildiline, seega loob ka võõrkeeletõpetaja muinasjutulise meeleolu ja aktiveerib sisemiste piltide loomist, lapsed elavad õpitavasse kogu olemusega sisse. Kui 3. klassis on aastat läbivaks teemaks vana testamendi lood ja vanade ametite õppimine, siis käsitletakse neid ka võõrkeeltes. 6. klassis Vana-Rooma meeleolus olles arvestatakse seda ka võõrkeeletõpetuses. Võõrkeelte ainekavad arvestavad teadmisi, mida õpilane saab õpitava keele maa ja kultuuri kohta teiste ainevaldkondade kaudu. Võõrkeeletõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelelised vahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks.

Võõrkeelteoskus võimaldab muu hulgas õppijale ligipääsu lisateabeallikatele (teatmeteosed, võõrkeelne kirjandus, internet jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks. Võõrkeelte valdkonnal on kõige otsesem seos keele ja kirjandusega, kuna võõrkeeletõppes rakendatakse väga palju emakeeles omandatud ja kantakse seda üle teise kultuurikonteksti. Võõrkeelte ainekavad haakuvad ennekõike ajaloo ja ühiskonnaõpetuse, geograafia, loodusõpetuse, bioloogia, tehnoloogia, inimeseõpetuse, muusika ning kunstiõpetuse teemadega.

Kunstipädevusega puututakse kokku eri maade kultuurisaavutusi tundma õppides ning teemade (nt „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“) ja vahetute kunstielamuste kaudu (kino, teater, kontserdid, muusika, näitused, muuseumid jmt). Tehnoloogiapädevuse arendamine jääb

põhiliselt gümnaasiumiossa, kuid leiab vähesel määral aset alates III kooliastmest, mil kasutatakse arvutit info otsimiseks. Loodusteaduslik pädevus teostub erinevate teemavaldkondade ja nendes kasutatavate alustekstide kaudu.

Läbivad teemad

Võõrkeelte valdkonna ained kajastavad erinevates kooliastmetes õpieesmärke ja teemasid, mis toetavad õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid.

Waldorfkoolis on lisaks kogu kooliaega läbivatele teemadele ka igal aastal läbiv teema, meeoleu, milles vastavas vanuses lapsed on. Alustades muinasjuttudest kui muinasaja väljendusest, liikudes läbi erinevate maade mütoloogiate, Vana-Kreeka, Vana-Rooma ning keskaja tänapäevani välja. Vastavat meeoleu ja teemasid hoiab üleval ka võõrkeeleõpetaja.

I kooliastmes seostavad lapsed kõike iseendaga ja lähtuvad endast, seega on läbivad teemad peamiselt „Mina ja teised“, „Kodu ja lähiümbrus“, „Kodukoht Eesti“. Üldisemalt on teemadeks ka „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“, „Vaba aeg“.

II kooliastmes pilt avardub, õpilased vaatavad maailma teadlikumalt ja objektiivsemalt, areneb eneskriitiline meel ja analüüsivõime ning läbivate teemade hulka lisandub „Riigid ja nende kultuur“. Põhjalikumalt käsitletakse ka teemasid „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ ja „Vaba aeg“.

Läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

- 1) „Õppimine ja töö“ – elukestev õpe ja karjääri planeerimine;
- 2) „Kodukoht Eesti“ – keskkond ja jätkusuutlik areng;
- 3) „Kodukoht Eesti“, „Riigid ja nende kultuur“ – kultuuriline identiteet;
- 4) „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“, „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“ – teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon;
- 5) „Mina ja teised“, „Kodu ja lähiümbrus“, „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ – tervis ja ohutus;
- 6) „Mina ja teised“, „Kodu ja lähiümbrus“, „Kodukoht Eesti“, „Igapäevaelu. Õppimine ja töö“, „Riigid ja nende kultuur“, „Vaba aeg“ – väärtused ja kõlblus.

Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) alates III kooliastmest rakendatakse vähesel määral nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) mitmekesistatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, teater, kino, kontserdid, jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: laulumängud, rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne.

Füüsiline õpikeskkond

1. Keeleõpetus toimub iga klassi enda ruumis, vajadusel võib tunni läbi viia aulas, võimlas, õues või mujal, kus on konkreetse teema läbimiseks sobilikumad võimalused.
2. Kool korraldab õppe vajaduse korral rühmades.

Hindamine

Õpitulemusi hinnates lähtutakse Tallinna Vaba Waldorfkooli õppekavas kehtestatud korrast. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde

ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Hindamisel võrreldakse õpilase saavutusi tema enda varasemate saavutustega ning märgitakse ära ka hoolsus. Õpitulemusi hinnatakse 1.-8. klassis sõnaliste hinnangutega ja 9. klassis sõnaliste hinnangute ning numbriliste hinnetega. Hindamisele kuulub kogu õpilase tegevus võõrkeele õppimisel.

4.1.1. Õppe-eesmärgid põhikoolis

Võõrkeele õpetusega põhikoolis taotletakse, et õpilane:

- saavutab iseseisva keelekasutaja taseme, mis võimaldab selles keeles igapäevastes situatsioonides suhelda ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid originaaltekste;
- huvitub võõrkeelte õppimisest ja nende kaudu silmaringi laiendamisest;
- omandab oskuse märgata ja väärtustada erinevate kultuuride eripära;
- omandab oskuse edaspidi õppida võõrkeeli ning pidevalt täiendada oma keeleoskust;
- huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ja nende kultuurist, tunneb neid maid ja kultuure;
- oskab kasutada eakohaseid võõrkeelseid teatmeallikaid (nt teatmeteosed, sõnaraamatud, internet), et leida vajalikku infot ka teistes valdkondades ja õppeainetes.

4.1.2. A- võõrkeele ainekava 1. – 3. klassile

4.1.2.1. Taotletavad õpitulemused I kooliastmes

3. klassi lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
- 3) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;

- 5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse;
- 6) kasutab õpetaja abiga esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks;
- 7) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Keeleoskuse hea tase 3. klassi lõpus:

Kuulamine: A 1.2, rääkimine: A 1.2, grammatika korrektsus: A 1.2. Lugemist ega kirjutamist hakatakse õppima 3. klassis, tulemusi 3. klassi lõpuks veel ei oodata.

Osaoskuste õpitulemused esitatakse punktis 4.3.

4.1.2.2. Õppesisu

Teemavaldkonnad

„Mina ja teised“ - Enese ja kaaslaste tutvustus. Kehaosad, riideesemed, meeleolud.

„Kodu ja lähiümbus“ - Pereliikmed, kodu asukoht, koolitee. Liiklusvahendid

„Kodukoht Eesti“ - Riik, pealinn, rahvused; kodukoha kirjeldus; loodus, ilm, aastaajad; vanad ametid.

„Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ - Lihtsad tegevused kodus ja koolis ning nende tegevustega seotud vahendid. Kellaajad, toiduained.

„Vaba aeg“ - Lemmiktegevused ja eelistused.

Muinasjutud, valmid, loomislood.

4.1.2.3. Õppetegevus

Kuna võõrkeeleõpetuse eesmärgiks esimesel kooliastmel on rikkaliku suulise sõnavara vahendamine koos keeleomaste häälikute, rõhkude ja rütmidega siis harjutatakse aktiivset, tähelepanelikku kuulamist. Õpetaja vahendab lapsele mõlemat: nii keelt kui ka kultuuri. Lastele tutvustatakse mitmekülgset teistele kultuurile iseloomulikku: folkloor, poeesia, muusika, igapäevane elu-olu – harjumused, kombed, tüüpilised toidud.

Mahukas lingvistiline materjal omandatakse esimesel kooliastmel suulisel teel matkimise, järelerääkimise, kordamise ja õpitu varieerimise kaudu. Suuliselt omandatu moodustab - sarnaselt emakeelele - baasi, millel põhineb hilisem kirjutama- ja lugemaõppimine ning keelestruktuuride õpetus. Suulisele tööle lisandub 3. klassis keeleomane täheõpetus, millega kaasnevad lihtsad kirjaharjutused.

Noorema kooliastme vanuses tugevdab mälu loomulikul viisil rütmilis-tegevuslik õpetus. Sel põhjusel omandatakse sõnavara kõigepealt rütmilistes luuletustes ja keeleharjutustes. Esimeses kooliastmes sõnavara ei tõlgita. Lihtsad igapäevased esemed ja tegevused on näitlikustamise läbi niigi mõistetavad, muus osas harjutavad õpilased keeleterviku ja õpetaja intonatsiooni abil öeldu üldist mõistmist. Koos mõningate korraldustest tulenevate eranditega jääb õpetaja kogu tunniks võõrkeele rääkijaks.

Vene keele täheõpetus vajab rohkem aega. Tavaliselt toimub see 3. klassis. Õpetaja valikul võib harjutada süvendatult kirjatahti ning jätta joonistähed 4. klassi teemaks. Koos täheaabitsa kirjutamisega teevad õpilased ka lihtsamaid kirjaharjutusi.

4.1.2.4. Hindamine

Kuna I kooliastmes toimub kogu õppetegevus suuliselt, kuulevad lapsed isegi, kuidas neil võõrkeele tunnis läheb, laste jaoks hindamist peaaegu ei toimu. Õpetaja annab delikaatselt märku, kellel mis suunas rohkem pingutada on vaja ning rõõmustab koos lastega edusammude üle. Lapsevanematele antavas tagasisides kirjeldab õpetaja keelelisi õpitulemusi, samuti õpilase hoolsust ning õpioskusi. Tulemuste kontrollimine toimub jooksvalt igas tunnis mänguliste tegevuste kaudu.

4.1.3. A-võõrkeele ainekava 4. – 6. klassile

4.1.3.1. Taotletavad õpitulemused II kooliastmel

6. klassi lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;

- 3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- 4) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades inglise või vene keelt emakeelena kõnelejaga;
- 5) teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab neid arvestada;
- 6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 8) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Keeleoskuse hea tase 6. klassi lõpus:

Inglise keel:

Kuulamine: A 2.2, lugemine: A 2.2, rääkimine: A 2.2, kirjutamine: A 2.2, grammatika
korrektsus: A 2.2.

Vene keel:

Kuulamine: A 2.2, lugemine: A 1.2, rääkimine: A 2.2, kirjutamine: A 1.2, grammatika
korrektsus: A 1.2.

Osaoskuste õpitulemused esitatakse punktis 4.3.

4.1.3.2. Õppesisu

I kooliastmes alustatud teemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisandub teema „Riigid ja nende kultuur“. Olulisel kohal on teistes ainetes käsitletavate teemade kajastamine.

„Mina ja teised“ - Iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondsetega, ühised tegevused, viisakas käitumine.

„Kodu ja lähiümbrus“ - Kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.

„Kodukoht Eesti“ - Eesti asukoht, sümbolika ja tähtpäevad, traditsioonid, pühad; linn ja maa, Eesti loodus, ilm, käitumine looduses.

„Riigid ja nende kultuur“ - Õpitavat keelt kõnelevate riikide sümboolika, tähtpäevad ja kombed, mõned tuntumad sündmused, saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad, Eesti naaberriigid. Reisimine. Lõimitult ajaloo, eesti keele ning geograafiaga käsitletakse Põhjamaade mütoloogiat, Idamaade ajalugu, Vana-Kreeka ja Vana-Rooma kultuuri.

„Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ - Kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused; turvaline liikumine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.

„Vaba aeg“ - Huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid. Sport, muusika, kunst.

4.1.3.3. Õppetegevus

Õppetöö muutub 4. klassis individualiseeritumaks, võrreldes eelnevate aastatega pööratakse suuremat tähelepanu kirjutamisele (1.-3.klassis suuliselt õpitud materjal kirjutatakse üles) ning õpilased õpivad ära tundma õpitud sõnavara kirja pildi järgi. Kõigepealt õpitakse lugema enda kirjutatud teksti. 4. klassis õpitakse lihtsaid grammatilisi konstruktsioone - harjutatakse nimisõnu ning tegusõna algvormi, näitelauseid põhinevad klassis õpitud dialoogidel ning vestlustel. Tunnis on jätkuvalt oluline osa laulude, luuletuste ning vestluste õppimisel. Selles eas on õpilastel arenenud tugev rütmimälu ning nad on suutelised õppima pikemaid luuletusi, värsivormis näidendeid ning laulma keerulisemaid kaanoneid. 5. klassis pööratakse tähelepanu 4. klassis õpitud grammatiliste vormide kinnistamisele ning lihtsamate reeglite sõnastamisele. Sõnavara teadlik omandamine muutub oluliseks ning lugemist harjutatakse lisaks enda kirjutatud tekstidele ka trükitud tekstide abil.

Suulist väljendusoskust, diktsiooni ja kõnemeloodiat ning sõnavara harjutatakse keeleharjutuste, küsimus-vastus vormis dialoogide ja luuletustega. Luuletuste sisu ei pea detailideni lahti seletama, lihtne piltlik sissejuhatus on piisav. Kordamine on oluline meetodiline element. Sõnavara õpitakse ja harjutatakse teadlikumalt. Kehtib suulise eelnevuse printsiip. Uusi sõnu vahendatakse žestide, piltide, kirjeldavate seletuste, sünonüümide ja antonüümidega, soovitatavalt ainult võõrkeeles. Sõnavara omandatakse lugude kuulamise, mängu, kordava kooris ja üksishaaval lugemisega. Lapsi julgustatakse sõnu fantaasiarikkalt kasutama. Tarvitusele võetakse esimesed trükitud lugemikud.

Tööd tekstiga toetavad küsimused ja vastused. Küsimused-vastused harjutatakse esmalt läbi koos, siis individuaalselt, viimasena järgneb kirjalik fikseerimine.

Õpitud keelematerjali põhjal avastatud grammatikareeglid võib kirjutada eraldi reeglitevihikusse, mis leib kasutust ka järgnevail aastail. Reeglid sõnastavad õpilased emakeeles. Reegleid illustreerivad näited leitakse suuliselt.

6. klass märgib puberteedia algust ning seetõttu on oluline õpitava materjali intellektuaalne teadvustamine ning organiseeritus. Lugemis- ja retsiteerimismaterjal põhineb kangelaslugudel või dramaatilistel tekstidel ning toetab põhiainetes õpitavat materjali. Kirjutamist harjutatakse kirjade, lühikokkuvõtete, ümberjutustuste ning etteütluste näol.

4.1.3.4. Hindamine

II kooliastmel hinnatakse kõiki osaoskusi lõimitult. Endiselt hinnatakse ka hoolsust ja huvi võõrkeelte vastu. Õpetaja annab õpilastele pidevalt suulist tagasisidet, samuti kuulevad õpilased ise üksteise ja iseenda keelekasutust ja -oskust. Kuna õppimine on muutunud intellektuaalsemaks ja teadlikumaks, õpib õpilane koostöös õpetajaga ise oma tööle hinnangut andma. Õpetaja kirjutab kaks korda aastas kirjeldava tunnistuse ning koos klassiõpetajaga otsustatakse, kas see on ainult lapsevanemale või ka õpilasele teadmiseks.

4.1.4. A-võõrkeele ainekava 7.-9. klassile

4.1.4.1. Taotletavad õpitulemused III kooliastmel

Põhikooli lõpetaja:

- 1) mõistab endale tuttavale teemal kõike olulist;
- 2) oskab kirjeldada kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning lühidalt põhjendada ja selgitada oma seisukohti ning plaane;
- 3) oskab koostada lihtsat teksti tuttavale teemal;
- 4) saab inglise ja vene keelt emakeelena kõnelevate inimestega igapäevases suhtlemises enamasti hakkama, tuginedes õpitava keele maa kultuuritavadele;
- 5) tunneb huvi inglise ja vene keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelsest eakohast kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- 6) kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, internetti) vajaliku info otsimiseks ka teistes valdkondades ja õppeainetes;
- 7) töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas;

8) hindab õpetaja abiga oma tugevaid ja nõrku külgi seatud eesmärkide järgi ning kohandab oma õpistrateegiaid.

Keeleoskuse hea tase põhikooli lõpus:

Kuulamine: B 1.2, lugemine: B1.2, rääkimine: B1.2, kirjutamine: B1.2, grammatika korrektsus: B 1.2.

Osaoskuste õpitulemused esitatakse punktis 4.3.

4.1.4.2. Õppesisu

„Mina ja teised“ - Võimed, tugevused ja nõrkused; inimestevahelised suhted, viisakusreeglid, koostöö ja teistega arvestamine. Ajalooliste suurkujude biograafiad.

„Kodu ja lähiümbrus“ - Perekondlikud sündmused ja tähtpäevad; kodukoha vaatamisväärsused ja nende tutvustamine.

„Kodukoht Eesti“ - Loodus ja looduskaitse; keskkonnahoidlik ja -säästlik käitumine; elu linnas ja maal; Eesti vaatamisväärsused.

„Riigid ja nende kultuur“ - Õpitava keele kultuuriruumi kuuluvad riigid ja nende lühiiseloostus, tuntumate riikide nimed, rahvad, keeled. Ajaloos ja geograafias käsitletavate riikide ja rahvaste kultuur, ajalugu, tänapäev.

„Igapäevaelu. Õppimine ja töö“ - Tervislik eluviis ja toitumine, suhtlemine teeninduses, turvalisus; õpioskused ja harjumused, edasiõppimine ja kutsevalik; töökohad.

„Vaba aeg“ - Kultuuriline mitmekesisus; kirjandus ja kunst, sport, erinevad meediavahendid ja reklaam.

4.1.4.3. Õppetegevused

III kooliastmes arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt. Õpetaja ülesandeks on metoodilise mitmekesisusega välistada rutiin ja igavus. Alustatakse pikemate kirjanduslike originaaltekstide lugemisega. Põnev sisu, ilus – mitte triviaalne – keel, huumor ja rütm iseloomustavad nii lektüüri kui ka retsitatsioonitekste. Õpitakse lugema ka teabe-, tarbe- ja meediatekste. Tekstipõhised küsimused ja vastused viivad lühikokkuvõtete tekstidest. Õpitakse tundma erinevaid lugemis- ja kuulamisstrateegiaid. Käsitletud teemade piires alustatakse loovkirjutamise harjutustega.

Unustamata kunstilist elementi keeles, valmistab õpetaja klassi järk-järgult ette vanusele vastavaks akadeemilisemaks tööstiiliks.

Paralleelselt arendatakse ka igapäevast kõnekeelt. Sobiv on dialoogi ja rühmatöö vorm. Võimalusel tuleb toetada kirjavahetust ning õpilasvahetust. Klassis peavad olema kättesaadavad kakskeelsed sõnaraamatud, õpilased alustavad lihtsamate iseseisvate tõlgetega. Arusaamist grammatilistest vormidest ja nende kasutamist arendatakse astmeliselt. Astmed on orienteeritud eristamisvõime koolitamisele. Õpilased hakkavad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides kõrvutama eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu.

Murdeas on õpilased äärmiselt eneskriitilised. Ideaalid on suured ning enda oskusi nendega võrreldes saabub selles eas kergesti tunne: ma ei oska mitte midagi! Õpetaja hoolitseb selle eest, et nii materjalikogude, töökokkuvõtete kui ka aeg-ajalt tehtava tagasiside abil anda õpilasele selge ja rahuldustpakkuv ülevaade keeleoskuse arengust.

Õigekeelsuse õppimisel on keskseks teemaks lauseõpetus. Tekstiõpetuses käsitletakse vastava võõrkeelse kultuuri tekste. Iseseisvad ja grupitööd omandavad suurema kaalu, frontaalse õpetuse osakaal on minimaalne. Varasematel aastatel domineerinud õpetajapoolse kunstiliselt kujundatud õpetuse asemel saab keskseks märksõnaks huvi aine vastu. Lisaks ainealasele kompetentsusele on õpetajale abiks entusiasm, kaasaegne ning huvitunud ellusuhtumine. Võõrkeeles võivad käsitlust leida päevakohased teemad, tehakse projektitöid ja lihtsamaid uurimusi, kasutatakse meediat, otsitakse infot võõrkeelsetest teabeallikatest.

9. klassis süvendatakse ja kinnistatakse keeleteadmisi, korratakse grammatika põhilisi kategooriaid. Õpitakse mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama arvamust ning nägema ja arvestama erinevaid seisukohti. Võõra rahva tunnetamist võimaldavad endiselt luuletused ja laulud, lisanduvad jutustused või draamastseenid klassikalisest ja/või uuemast kirjandusest. Jätkatakse rahva suurkujude biograafiate käsitlemist.

Igapäevaelamuste kirjeldamise ning küsimus-vastus vormis dialoogide kaudu harjutatakse võimet ise võõrkeeles kõnelda.

4.1.4.4. Hindamine

III kooliastmes hinnatakse kõiki osaoskusi integreeritult. Kaks korda aastas saab õpilane kirjeldava tunnistuse. 9. klassi lõpus saavad õpilased lisaks numbrilised hinded kõigi osaoskuste kohta.

Kasutatav õppekirjandus inglise keeles:

Allsop, J. "Ladybirds and Other Elementary Very short Stories in Authentic English"

Berestowska, A.; Sumera, "A. English in Puzzles". TEA Kirjastus 2004.

Fasset, J. H. "The Pancake". Stuttgart 1992.

Jaffke, C. "Rhythms, Rhymes, Games and Songs for the Lower School". Stuttgart 1982.

Jaffke, C. "Tongue Twisters and Speech Exercises . Aids to English Teachers in Waldorf School". Stuttgart 1983.

Kiersch, J. "Foreign Language Teaching in Steiner Waldorf Schools". Stuttgart 1992

Kostabi, L. "Pronunciation Practice". Koolibri 2004.

Morosova, N.; Petersen, N.; Petrova, M. "The Early Bird. Materials for Oral English Teaching in the Lower School, with Grammatical Orientation". St. Petersburg 2001.

Murphy, R. "Essential Grammar in Use". Cambridge University Press 1990.

Saks, K. "Mänge võõrkeele tundideks". Tallinn Koolibri 1997.

Taylor-Weaver "The Farmer and the Goblin"

Wilder "The Little House in the Big Woods"

Sari "Oranges and Lemons" Level 0 and 1. Oxford.

Erinevad raamatud sarjast Penguin Readers Level 2-5 ning sarjast Macmillan Readers Level 3-5 koos audiomaterjalidega.

Kasutatav õppekirjandus vene keeles:

Большая книга сказок (Издат.Москва"Махаон")

Книга сказок (В.Сутеев)

Наша речь (Алла Полева)

Обучающие игры (Издат.Москва "Артель")

Песни, игры, хороводы для начальных классов вальдорфской школы (Издат. Pädagogische Foeschungstelle)

Пособие по логопедии для детей и родителей (О.И.Крупенчук)

Обучение грамоте (Н.В. Новоторцева)

Организация праздников в начальной школе (Н. Луконина)

Развитие вербального воображения (М.В.Ильина)

Сборник стихов для детей (Издат.Москва"Планета детства")

Сказка о гномике которого звали Пай (Ю. Цриксов)

Сказки,песенки,потешки (Издат.Смоленск"Русич")

Стихи к детским праздникам (Т.А.Шорыгина)

Стихи,сказки,рассказы,игры для начальных классов вальдорфской школы (Издат. Pädagogische Foeschungstelle)

4.2. VÕÕRKEELED GÜMNAASIUMIS

Gümnaasiumi võõrkeeleeõpetus koosneb käesolevas ainekavas kahest osast. Esimeses osas on toodud Gümnaasiumi riikliku õppekava põhimõtted, teises osas kirjeldatakse täpsemalt võõrkeelteõpetust waldorfkoolis. 2013/2014 õppeaastal seisab ees Tallinna Vaba Waldorfkooli ja Tartu Waldorfgümnaasiumi ühine töö õppekavadega, mille käigus ühtlustatakse terminoloogia ja õppekavade struktuur. Tallinna Vaba Waldorfkool järgib võõrkeelte õpetamisel Gümnaasiumi riikliku õppekava nõudeid.

4.2.1. I OSA

Valdkonna pädevus

Gümnaasiumi lõpetaja:

suhtleb eesmärgipäraselt nii kõnes kui ka kirjas, järgides vastavaid kultuuritavasid;

mõistab ja tõlgendab võõrkeeles esitatut;

on omandanud teadmisi erinevatest kultuuridest, mõistab kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab neid.

Ainevaldkonna õppeained

Gümnaasiumis õpitakse kolme võõrkeelt: inglise keelt, vene keelt ja ladina keelt.

Kohustuslikud kursused on

B2 keeleoslustasemega inglise keel – 5 kursust

B1 keeleoskustasemega vene keel – 5 kursust

Valikkursused on

C-võõrkeel ladina keel - 4 kursust

Inglise keele grammatika alused - 2 kursust

Ainevaldkonna kirjeldus

Võõrkeeled avardavad inimese tunnetusvõimalusi ning suutlikkust mõista ja väärtustada mitmekultuurilist maailma, arendavad süsteemset mõtlemist ning eneseväljendusvõimalusi erinevate keeleliste ja mittekeeleliste vahenditega.

Ainevaldkonda kuuluvate võõrkeelte õppe kirjeldus on üles ehitatud, lähtudes keeleoskustasemete kirjeldustest Euroopa keeleõppe raamdokumendis (edaspidi *raamdokument*).

Kuna võõrkeel on eelkõige vahend teabe hankimiseks ja selle edastamiseks suhtlusprotsessis, siis on keeleõppe keskmes teemavaldkonnad, mille kaudu ja mille piires kujundatakse suhtlus- pädevust. Need on kõigile võõrkeeltele ühtsed, erinevused teemavaldkondade käsitlemisel tulenevad õpitava keele sihttasemest ja õppe kestuses. Suhtluspädevust kujundatakse keele nelja osaoskuse arendamise kaudu: kuulamine, lugemine, rääkimine ja kirjutamine, mistõttu on täpsustavad õpitulemused esitatud osaoskuste kaupa. Erinevaid osaoskusi õpetatakse integreeritult.

Võõrkeelte integratsioon teiste õppeainetega ning õppimist soodustava õpikeskkonna loomine toetab suhtluspädevuse omandamise kõrval ka maailmapildi, enesehinnangu ja väärtuskäitumise arengut. Raamdokumendi põhimõtete rakendamine õppetöös võimaldab arvestada õppija ealist ning individuaalset eripära, suunab erineva edasijõudmisega õpilasi seadma endale jõukohaseid õpiesmärke ning annab tagasisidet saavutatu kohta, toetades õpimotivatsiooni ning iseseisva õppija kujunemist. Keelehariduse eesmärk on suurendada inimese keelepagasit, kus ühe võõrkeele õpe toetab teise võõrkeele omandamist. Seetõttu peab keelte valik olema lai, et õpilane saaks arendada oma keelelisi pädevusi mitmes keeles.

Keeleõpe ei piirdu teatud keeleoskustaseme saavutamise ja mingiks hetkeks. Oluline on toetada õpilaste motivatsiooni, arendada oskusi, kujundada enesekindlust ning saada keelekogemusi ka väljaspool kooli, mis loob eelduse elukestvaks õppeks. Keeleõpe on pidev protsess, kus edasimineku tagab ainult järjepidevus.

Õppijas arendatakse oskust võrrelda oma keelt ja kultuuri teistega, mõista ja väärtustada nende eripära, olla tolerantne ning vältida eelarvamuslikku suhtumist võõrapärasesse. Teiste kultuuride tundmine aitab teadlikumalt tajuda oma keele ja kultuuri spetsiifikat.

Õppija ei omanda lihtsalt kaht käitumis- ja suhtlemisviisi, vaid temast saab mitme keele kõneleja ja mitme kultuuri tundja. Ühe keele oskamine mõjutab keele- ja kultuuripädevust teises keeles ning aitab kaasa inimese kultuuriteadlikkuse, oskuste ja oskusteabe arengule tervikuna.

Nüüdisaegne võõrkeeleõpe eeldab avatud ja paindlikku metoodilist kontseptsiooni, mis põhineb metoodilis-didaktilistel arusaamadatel, mida saab õppija vajaduste põhjal kombineerida ja varieerida. Õppijakeskse võõrkeeleõppe olulisemad põhimõtted on:

- 1) õppija aktiivne osalus õppes, tema teadlik ja loov võõrkeele kasutamine ning õpistrateegiate kujundamine;
- 2) keeleõppes kasutatava materjali sisu vastavus õppija huvidele;
- 3) erinevate aktiivõppevormide (sh paaris- ja rühmatöö) kasutamine;
- 4) õpetaja rolli muutumine teadmiste vahendajast õpilase koostööpartneriks ja nõustajaks teadmiste omandamise protsessis,
- 5) õppematerjalide mitmekesisus, nende kohandamine ja täiendamine lähtuvalt õppija eesmärkidest ning vajadustest.

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Pädevustes eristatakse järgmisi omavahel seotud komponente: teadmised, oskused, väärtushinnangud ja käitumine. Nelja komponendi õpetamisel on kandev roll õpetajal, kelle väärtushinnangud ja enesekehtestamisoskus loovad sobiliku õpikeskkonna ning mõjutavad õpilaste väärtushinnanguid ja käitumist. Võõrkeelte valdkonna õpitulemustes sisalduvad keelepädevused, kultuur (väärtushinnangud, käitumine) ja õpioskused.

Võõrkeelte valdkonda kuuluvate ainete õpetamisega kujundatakse kõiki üldpädevusi (väärtuspädevust, sotsiaalset pädevust, enesemääratluspädevust, õpipädevust, suhtluspädevust, matemaatikapädevust, ettevõtlikkuspädevust) seatud eesmärkide, käsitletavate teemade ning erinevate õpimeetodite ja -tegevuste kaudu.

Väärtuspädevust toetatakse õpitavaid keeli kõnelevate maade kultuuride tundmaõppimise kaudu. Õpitakse mõistma ja aktsepteerima erinevaid väärtussüsteeme, mis lähtuvad kultuurilisest eripärasest. Sotsiaalne pädevus annab võimaluse ennast ka võõrkeeltes edukalt teostada. Erinevates igapäevastes suhtlussituatsioonides toimetulekuks on lisaks sobivate keelendite valikule vaja teada õpitavat võõrkeelt kõnelevate maade kultuuritausta ja sellest tulenevaid käitumisreegleid ning ühiskonnas kehtivaid tavasid. Seetõttu on sotsiaalne pädevus seotud ka väärtuspädevusega. Sotsiaalse pädevuse kujundamisele aitab kaasa erinevate õpitöövormide kasutamine (nt rühmatöö, projektõpe) ning aktiivne osavõtt õpitava keelega seotud kultuuriprogrammidest. Enesemääratluspädevus areneb võõrkeeleõppes kasutatavate teemade kaudu. Iseendaga ja inimsuhetega seonduvat saab võõrkeeletunnis käsitleda arutluste, rollimängude ning muude õpitegevuste kaudu, mis aitavad õpilastel jõuda iseenda sügavamale mõistmiseni. Oma tugevate ja nõrkade külgede hindamine on tihedalt seotud õpipädevuse arenguga.

Õpipädevust kujundatakse pidevalt erinevaid õpistrateegiaid rakendades (nt teabe otsimine võõrkeelsetest allikatest, sõnaraamatu kasutamine). Olulisel kohal on eneserefleksioon ning õpitud teadmiste ja oskuste analüüsimine (nt Euroopa keelemapi põhimõtetest lähtuvalt). Suhtluspädevus on võõrkeeleõppe keskne pädevus. Võõrkeeleõpetuse eesmärgid lähtuvad otseselt suhtluspädevuse komponentidest ning nende sisust. Hea eneseväljendus-, teksti mõistmise ja tekstiloomise oskus on eduka suhtlemise eelduseks võõrkeeltes. Matemaatikapädevusega on võõrkeeleõppel kõige väiksem kokkupuude, kuid see on olemas, sest suhtluspädevuse raames tuleb osata võõrkeeles arvutada (nt sisseoste tehes), samuti saab teemade raames käsitleda matemaatikapädevuse vajalikkust erinevates elu- ja tegevusvaldkondades. Ettevõtlikkuspädevus kaasneb eelkõige enesekindluse ja julgusega, mida annab inimesele võõrkeeleoskus. Toimetulek võõrkeelses keskkonnas avardab õppija võimalusi oma ideede ja eesmärkide teostamisel ning loob eeldused koostööks teiste sama võõrkeelt valdavate ea- ja mõttekaaslastega.

Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Valdkonnapädevustest arendatakse võõrkeeleõppes eelkõige suhtluspädevust ja teisi valdkonnapädevusi (sotsiaalset, kunsti-, loodusteaduslikku, matemaatika- ja kehakultuuripädevust).

Kokkupuude kunstipädevusega toimub erinevate maade kultuurisaavutuste tundmaõppimise, eelkõige teemavaldkonna „Kultuur ja looming” kaudu.

Loodusteaduslik pädevus, matemaatika- pädevus ja kehakultuuripädevus teostuvad erinevate teemavaldkondade (nt „Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond”) ning nendes kasutatavate alustekstide kaudu. Võõrkeeleõppes kasutatavad materjalid täiendavad teadmisi, mida õpilane omandab teistes õppeainetes, andes õpilasele keelelised vahendid erinevate valdkondadega seonduvate teemade käsitlemiseks. Keelteoskus võimaldab õppijale ligipääsu lisateabeallikatele: teatmeteostele, võõrkeelsele kirjandusele, internetile jt), toetades sel moel materjali otsimist mõne teise õppeaine jaoks. Võõrkeelte omandamist toetab integreeritud õppematerjalide kasutamine lõimitud aine- ja keele- õppe raames (LAK-õpe, keelekümbel, aineteülesed rahvusvahelised projektid jms).

Läbivad teemad

Võõrkeelte valdkonna ained kajastavad õpieesmärke ja teemasid, mis toetavad õpilase algatusvõimet, mõtteaktiivsust ning läbivate teemade omandamist, kasutades selleks sobivaid võõrkeelseid (autentseid) alustekste ning erinevaid pädevusi arendavaid töömeetodeid.

Kõiki läbivaid teemasid käsitletakse viie teemavaldkonna kaudu. Eelkõige on läbivad teemad seotud järgmiste teemavaldkondadega:

„Haridus ja töö”, „Inimene ja ühiskond” – elukestev õpe ja karjääri planeerimine;

„Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond” – keskkond ja jätkusuutlik areng;

„Eesti ja maailm”, „Haridus ja töö”, „Inimene ja ühiskond” – kodanikualgatus ja ettevõtlikkus;

„Eesti ja maailm”, „Kultuur ja looming”, „Inimene ja ühiskond” – kultuuriline identiteet;

„Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond” – teabekeskond;

„Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond” – tehnoloogia ja innovatsioon;

„Keskkond ja tehnoloogia”, „Inimene ja ühiskond” – tervis ja ohutus;

läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus” käsitletakse kõigis viies teemavaldkonnas.

Õppetegevused

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;

pakutakse võõrkeeletunnis teadmisi vastava keelepiirkonna ajaloost, kirjandusest ja kunstist, luua tunne võõrast rahvast;

võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;

kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;

rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi, õppematerjale ja -vahendeid;

mitmekesistatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, teater, kino, kontserdid, arvutiklass jne;

kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne, mis toetavad õpilase iseseisvat võõrkeele kasutamist suhtlemisel nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab õppe vajadusel rühmades.

Kool korraldab õppe klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus koos vajaliku õppematerjali, sisustuse ja tehniliste abivahenditega.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse Tallinna Vaba Waldorfkooli üldosas toodud hindamise alustest. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemused sisaldavad hoiakuid ja väärtusi, mille kohta antakse sõnalist tagasisidet. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

4.2.1.1. Õppe-eesmärgid

Gümnaasiumi võõrkeeleõpetusega taotletakse, et õpilane:

omandab keeleoskuse tasemel, mis võimaldab autentses võõrkeelses keskkonnas iseseisvalt toimida;

mõistab ja väärtustab oma ning teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi;

suhtleb sihtkeele kõnelejatega nende kultuurinorme järgi;

on võimeline jätkama õpinguid võõrkeeles, osalema erinevates rahvusvahelistes projektides ning kasutama võõrkeeli rahvusvahelises töökeskkonnas;
analüüsib oma teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi;
omandab elukestvaks õppeks motivatsiooni ning vajalikud oskused.

4.2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Gümnaasiumiastmes õpitakse võõrkeelt tasemepõhiselt.

B2-keeleoskustasemega võõrkeeleks on keel, kus õpilane on varasemate õpingutega jõudnud kõrgemale keeleoskustasemele (nt B1 põhikooli lõpus) ning tema eesmärk on jõuda B2-keele- oskustasemele, sõltumata sellest, kas õpitav keel oli põhikoolis A-, B- või C-keel või on õpilane seda võõrkeelt õppinud väljaspool kooli.

B2-keeleoskustasemega keele puhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus B2.1, hea õpitulemusega õpilane on võimeline täitma osaliselt ja väga hea õpitulemusega õpilane kõik B2.2- keeleoskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (C1) taseme nõudeid.

B1-keeleoskustasemega võõrkeeleks on keel, mis algab madalamalt keeleoskustasemelt (nt A2 põhikooli lõpus), õpilase eesmärk on jõuda vähemalt B1-keeleoskustasemele, sõltumata sellest, kas õpitav keel oli põhikoolis A-, B- või C-keel või on õpilane seda võõrkeelt õppinud väljaspool kooli.

B1-keeleoskustasemega keele puhul on gümnaasiumi lõpetaja rahuldav õpitulemus B1.1, hea õpitulemusega õpilane on võimeline täitma osaliselt ja väga hea õpitulemusega õpilane kõik B1.2- keeleoskustaseme nõuded. Väga hea õpitulemusega õpilane on võimeline osaliselt täitma ka järgmise (B2.1) taseme nõudeid.

Kohustuslike kursuste arv võimaldab õpilasel saavutada valitud sihttasemega võõrkeeles õpitulemused rahuldaval või heal tasemel olenevalt õppija võimekusest ning tema algsest keeleoskustasemest. B1- või B2-keeleoskustaseme oskuste süvendamiseks, kinnistamiseks ja liikumiseks järgmise keeleoskustaseme poole pakub kool õpilasele valikkursusi ning lisakursusi vastavalt kooli õppekavale.

Õpetuses kasutatakse kommunikatiivse keeleõppe põhimõtteid ning aktiivõppemeetodeid. Rõhk on interaktiivsel õppimisel ja õpitava keele kasutamisel. Rakendatakse jätkuvalt paaris- ja rühmatööd, toetatakse võõrkeelse suhtlus- ja esinemisoskuse väljakujunemist, nt väitlused, referaadid, uurimistööd, esitlused, sh multimeedia, suhtlusportaaliid, blogid jne. Õpilasi ergutatakse kasutama keelt ka väljaspool keeletunde.

Gümnaasiumi keeletunnis suheldakse peamiselt õpitavas võõrkeeles. Teemavaldkonnad on ühised nii B1- kui ka B2-keeleoskustasemega võõrkeeltele. Gümnaasiumis on üldteema „Mina ja maailm”.

Viis teemavaldkonda ja nende alateemad on igapäevaelus omavahel läbi põimunud ning nii on neid võimalik käsitleda ka keeleõpetuses. Erinevate teemade kaudu on õpilasel võimalus võrrelda Eesti ja õpitava keele maa kultuuriruumi. Teemasid käsitledes peetakse silmas kursuse keeletaset, õpilase huve ning teemade päevakohasust.

Keeleteadmised ei ole eesmärk omaette, vaid vahend parema keeleoskuse omandamiseks. Keele struktuuri õpitakse kontekstis.

Kultuuriteadlikkuse kujundamisel juhitakse õpilase tähelepanu emakeeles ja õpitavas võõrkeeles suhtlemise erinevustele ning neid erinevusi selgitavatele kultuurinähtustele. Õpilane peaks olema teadlik oma kohast ja vastutusest ühiskonnas ning suutma anda adekvaatseid hinnanguid.

Õppes on jätkuvalt oluline õpioskuste arendamine, mis toetab edasisi võõrkeeleeõpinguid ning paneb aluse elukestvatele õppele.

4.2.1.2. Õpitulemused

B1-keeleoskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

- mõistab kõike olulist endale tuttavalt või huvipakkuvalt teemal;
- saab igapäevases suhtluses enamasti hakkama õpitavat keelt kõnelevate inimestega;
- kirjeldab kogemusi, sündmusi, unistusi ja eesmärke ning selgitab ja põhjendab lühidalt oma seisukohti ja plaane;
- koostab lihtsa teksti tuttavalt teemal;
- arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;
- tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;
- kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt tõlkesõnaraamatut, internetti), et otsida vajalikku infot ka teistes valdkondades;
- seab eesmärke ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab oma õpistrateegiaid;
- seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

Osaoskuste õpitulemused esitatakse punktis 4.3.

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1
hea ja väga hea	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2
õpitulemus				

B2-keeleoskustasemega keel

Gümnaasiumi lõpetaja:

mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;

vestleb spontaanselt ja ladusalt sama keele emakeelse kõnelejaga;

selgitab oma vaatenurka ning kaalub kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi;

loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;

arvestab suheldes õpitava keele maa kultuurinorme;

tunneb huvi õpitavat keelt kõnelevate maade kultuurielu vastu, loeb
võõrkeelset kirjandust, vaatab filme ja telesaateid ning kuulab raadiosaateid;

kasutab võõrkeelseid teatmeallikaid (nt seletavat sõnaraamatut, internetti) vajaliku info
otsimiseks ka teistes valdkondades;

seab eesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning valib ja vajaduse korral muudab
oma õpistrateegiaid;

seostabomandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonnaga kui kateiste valdkondade teadmistega.

Keeleoskuse tase gümnaasiumi lõpus:

Osaoskuste õpitulemused esitatakse punktis 4.2.3.

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
rahuldav õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B1.2
hea ja väga hea õpitulemus	B2.2	B2.2	B2.2	B2.1 -

4.2.1.3. Õppesisu

Eesti ja maailm Eesti riik ja rahvas: omariiklus ja kodanikuks olemine, riigikaitse;

geograafiline asend ja kliima;

rahvastik: põhirahvus, muukeelne elanikkond, uusimmigrandid;

mitmekultuuriline ühiskond.

Eesti keel ja eesti meel:

rahvuslik identiteet;

kultuuritraditsioonid;

kodukoha lugu.

Eesti ja teised riigid:

Eesti Euroopa Liidu liikmesriik: ELi liikmesriigid, ELi töökorraldus.

Eesti koht maailmas: rahvusvaheline koostöö.

Kultuur ja looming. Kultuur kui looming: kirjandus, kujutav kunst, helilooming, arhitektuur, tarbekunst, käsitöö jne;

rahva ajalooline kultuurimälu;

loova mõtte arendamine kogemuse kaudu;

loomeprotsessisoodustavad või takistavad tegurid (nt olme, perekond, ühiskonnakord, tavad).

Kultuuritraditsioonid ja tavad:

rahvapärимused, muistendid, muinasjutud, vanasõnad ja kõnekäänud kui rahvatarkuse varamu;

erinevate rahvaste kultuuritraditsioone, tavasid ja uskumusi.

Keskkond ja tehnoloogia. Geograafiline keskkond:

keskkonna ja inimese suhted, keskkonnateadlikkus: looduslik tasakaal, puutumatu loodus; tööstus ja kultuur, kaitsealad; saasteallikad;

loodusliku tasakaalu kadumisest tingitud ohud keskkonnale ja inimestele; kliima ja kliimamuutused;

keskkonna jätkusuutlik areng.

Elukeskkond:

elutingimused erineva kliima ja rahvastusega aladel;

sotsiaalsete hüvede olemasolu ja nende kättesaadavus (nt arstiabi, pensionid, riiklikud toetused ja fondid, abirahad, soodustused puuetega inimestele jne);

säästlik eluviis;

sotsiaalne miljöö: põhirahvusest koosnev või mitmekeelne ja -kultuuriline ühiskond; lähinaabrid.

Tehnoloogia:

teaduse- ja tehnikasaavutused ning nende rakendamine igapäevaelus;

teabekeskkond: infootsing ja -vahetus;

keeletehnoloogilisi rakendusi igapäevaelus: elektroonsed sõnastikud, keeleõppematerjalid, arvutipõhine keeleõpe, tõlkeabiprogrammid jne;

biotehnoloogia igapäevaelus: olmekeemia, kosmeetika- ja toiduainetööstus jne.

Pere ja kasvatus:

perekond; peresuhted, laste ja vanemate omavaheline mõistmine ning üksteisest hoolimine;

kasvatus: viisakusreeglid, käitumisnormid, väärtushinnangute kujundamine, salliv eluhoiak jne.

Haridus:

riiklikud ja eraõppeasutused, koolitused;

kohustuslik kooliharidus, iseõppimine;

koolikeskkond ja -traditsioonid; noorteorganisatsioonid;

edasiõppimisvõimalusi Eestis ja välismaal;

elukestev õpe.

Tööelu:

teadlik eneseteostus; elukutsevaliku võimalusi ja karjääri planeerimine;

tööotsimine: eluloo (CV) koostamine, tööleping, töövestlus;

töö kui toimetulekuallikas; raha teenimine (nt sissetulekud ja väljaminekud, hinnad); tööpuudus;

vastutustundlik suhtumine oma töösse; hoolivus enese ja teiste suhtes;

töötaja ning tööandja õigused ja vastutus, ametiühingud, katseaeg, osalise või täisajaga töö, puhkus;

suhted töökollektiivis; meeldiv ja sundimatu miljöö, motiveeritud töötaja;

vajalikud eeldused oma tööga toimetulekuks;

puuetega inimeste töö.

Inimene ja ühiskond. Inimene kui looduse osa:

eluring: sünd, elu ja surm;

tasakaal inimese ja looduse vahel (loodushoidlik eluviis, aukartus looduse ees);

elulaad ehk olemise viis (nt loodushoidlik ja inimsõbralik, tervislik).

Inimene kui indiviid:

inimese loomus ja käitumine, vastuoludesse sattumine;

iga inimese kordumatu eripära;

väärtushinnangud, vaated elule ja ühiskonnale;

inimsuhted: isiklikud, emotsionaalsed; sotsiaalsed;

erinevad inimesed ja rahvad (keele- ja kultuurierinevused, käitumistavad, kõlblusnormid).

Inimestevaheline suhtlus:

suhtlusvahendid: loomulik keel ja kehakeel (sõnavalik, žestid, miimika jne);
meedia kui suhtluskanal ja -vahend.

Ühiskond kui eluvalduste kogum:

majanduselu: tõusud ja mõõnad, heaoluühiskond;
sotsiaalsfäär, elatustase, heategevus;
ebaterved eluviisid, kuritegevus.

4.2.1.4. Õppetegevus

Gümnaasiumis arendatakse kõiki osaoskusi võrdselt, rõhuasetused võivad kursuseti olla erinevad. Õpitavat keelt kasutatakse aktiivselt nii tunnis kui ka väljaspool tundi (nt kirjasõbrad, õppereisid, õpilasvahetused ja kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega). Õpilane loeb autentseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kasutatakse mitmekesiseid ülesandeid, mis eeldavad loovat lähenemist. Keeletasemele vastava sõnavara omandamiseks ning keerukamate keelekonstruktsioonide kasutamiseks ja kinnistamiseks kasutab õpetaja ülesandeid, kus õpilane saab rakendada suhtlemisoskust, kasutades erinevaid keeleregistreid (nt suhtlemine ametiasutuses, tööintervjuul, olmesfääris). Õpetaja suunab õpilasi kõrvutama ja analüüsima erinevate keelte sarnasusi ja erinevusi, nägema keeltevahelisi seoseid ning jälgima oma keelekasutust.

Õpetaja planeerib koos õpilasega tööd, et saavutada eesmärgiks seatud keeleoskustase. Iseseisvate tööharjumuste kõrval kinnistuvad paaris- ja meeskonnatöö oskused.

Õppetegevuseks sobivad näiteks:

meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine;

iseseisev lugemine ning kuulamine;

tarbekirjade koostamine (nt CV, seletuskiri, avaldus, kaebus);

loovtööd (nt kirjand, essee, artikkel, retsensioon, kokkuvõte, luuletus, tõlge, blogi);

referaatide ja/või uurimistööde koostamine ning esitlemine;

argumenteerimisoskuse arendamine (nt väitlus, vaidlus);

rolli- ja suhtlusmängud;

projektitööd (nt filmide tegemine, teatritükkide etendamine, veebilehtede koostamine);

info otsimine erinevatest võõrkeelsetest teatmeallikatest (nt sõnaraamatud, internet).

4.2.2. II OSA

4.2.2.1. Inglise keele ainekava 10.-12. klassile (A-võõrkeel)

Taotletavad õpitulemused

10. klass

Juhtmotiivid

10. klassis õpitav on tihedalt seotud kirjandusega ning lugemismaterjal põhineb jätkuvalt originaaltekstidel. Käsitlevate tekstide sisu on eakohaselt kontrastiderohke (hea ja kuri, ideaalsus ja reaalsus). Luulet käsitletakse põhjalikumalt ja analüütilisemalt, oluline on erinevate luuletuste ja luuletajate võrdlemine. Samuti võrreldakse inglise ja eesti keelt. Arendatakse õpilase oskust juba omandatud teadmiste iseseisvaks parandamiseks nii suuliselt kui kirjalikult. Grammatikateemade käsitlemisel lähtub õpetaja õpilaste oskustest ja teadmistest ning teeb valikuid vastavalt tunni kontekstile. Seega võib 10.-12. klassis grammatikateemade käsitlemise järjekord klassi arengust tingitult erineda.

Kõnelemisoskuse arendamisel kasutatakse väitlusvormi. Õpilasi julgustatakse koostama ning esitama ettekandeid. Teemade ja uue sõnavara valikul juhendatakse õpilaste huvist ja initsiatiivist.

Õppesisu

Tekstiõpetus

Inglise romantismiajastu lüürika ja ajaloo käsitus (nt W. Blake, W. Wordsworth, J. Keats, S.T. Coleridge);

ajalooline pilt 19. sajandi Inglismaast;

terviktekstide lugemine ja analüüsimine (nt O. Wilde "The Picture of Dorian Gray", R.L. Stevenson "The Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde", E. Hemingway "A Day's Wait" ja "The Battler", J.D. Salinger "A Perfect Day for Bananafish", D. Thomas "A Child's Christmas in Wales" jne);

kuulamisharjutused;

referaadid ja nende ettekandmine

loovkirjutamine (luuletused, jutud);

esimene tutvumine arutleva kirjandi kirjutamisega (poolt- ja vastuargumendid);
ametliku kirja (avaldus, kaebekiri) vormistamine ja kirjutamine;
stiilide (ametlik-mitteametlik) eristamine kirjalikult, lugedes ja luules.

Õigekeelsus (soovituslikud teemad):

oleviku, mineviku ja tuleviku ajavormid;
ma/da-tegevusnimi, kesksõnad, '-mine' -vorm;
umbisikuline tegumood;
määrav, umbmäärane ja nullartikkel;
nimisõnade (loendatavad, loendamatud, ainsus, mitmus).

11. klass

Juhtmotiivid

Tundides pööratakse tähelepanu suulise keele nüansirohkusele, eriti kolmele põhiaspektile – keele grammatiline korrektsus, retoorikas avalduv ilu ja väljendusviisis peituv jõud ning veenvus. Selle saavutamiseks valivad õpilased individuaalselt mõne luuletaja või kirjaniku ning uurivad tema elulugu ja loomingut. Uurimustöö ja analüüsi tulemusena valmivad ettekanded. Võimalusel tegeletakse mõne pikema draamateosega.

Õppesisu

Tekstiõpetus:

draamatekstid (nt W. Shakespeare “Measure for Measure”, “The Midsummer Night’s Dream”, “Othello”, “Macbeth”, “Hamlet”, võimalikud ka G.B. Shaw, O. Wilde, W.S. Maugham);

lühijutud (nt H.G. Wells “The Country of the Blind”, R. Carver “Cathedral”, E. Welty “A Worn Path”, D. Lessing “Through the Tunnel”);

vestlus-, kuulamisoskuse (nt ajaleheartiklid, ettekanded jne);

sõnavara arendamine (sh väljendid eessõnadega, idioomid, ühendverbid jne).

Õigekeelsus:

modaalverbid;

omadussõnad, määrsõnad, võrdlusastmed;

määruslaused;

otse- ja kaudkõne;

tingimuslaused.

12. klass

Juhtmotiivid

Tegeletakse 20. ja 21. sajandi kirjanduse ning päevakajaliste teemadega (meedia, poliitika, teadus, tehnoloogia, globaalprobleemid). Vesteldakse, analüüsitakse ja kommenteeritakse antud temaatika piires. Arendatakse pikemate kirjalike tekstide koostamis- ja vormistamisoskust. Rakendatakse juba omandatud individuaal-, paaris- ja grupitöömeetodeid.

Õppesisu

Tekstiõpetus:

kaasaja kirjandus (nt D.H. Lawrence “The Shadow in the Rose Garden”, J. Joyce “Eveline”, “A Painful Case”, “The Boarding House”, R. Carver “Whoever was Using this Bed”, “The Bridal”, A. Tan “The Voice from the Wall”);

luule (nt D.H. Lawrence, T.S. Eliot, W.B. Yeats);

USA ja Suurbritannia poliitika, haridussüsteem, rahvusvähemused;

iseseisva arutluse koostamine ja suuline esitamine, argumenteerimine, küsimustele vastamine, ankeetide täitmine, rollimängud, intervjuud;

temaatilised projektid.

Õigekeelsus:

Korratakse kahel eelneval aastal õpitud materjali.

Õpitulemused:

12. klassi lõpetaja

kuulamisel:

- mõistab ja suudab jälgida erinevate kõnelejate teksti (sh meediateksti) ja eristada vajalikku teavet;
- oskab eristada selgelt väljendatud tooni ja suhtumist;
- oskab tuletada tundmatute sõnade tähendust konteksti abil;

kõnelemisel:

- kasutab võõrkeelele omast intonatsiooni, rütmi ja rõhku;
 - oskab arendada vestlust õpitud temaatika piires ning esitada argumente oma seisukoha toetamiseks;
 - oskab reageerida viisakusväljenditele erinevates olukordades;
 - suudab eristada kuuldu üksikasju ja järjestada sündmusi;
 - suudab jälgida ettekannet või lühiloengut ning eristada sellest olulist infot;
- oskab kasutada võõrkeelt erinevates suhtlussituatsioonides;
 - oskab esitada küsimusi ning neile adekvaatselt vastata;
 - tunneb vastavat võõrkeelt kõnelevate maade ajalugu ning kultuurilugu;

lugemisel:

- suudab lugeda erinevaid tekste (sh kirjanduslikke originaaltekste);
- suudab määratleda teksti peaideed ning autori eesmäärke;
- oskab leida tekstist vajalikku või huvipakkuvat infot;
- oskab kasutada erinevaid allikaid (sh sõnaraamatuid ja teatmeteoseid);
- oskab tuletada tundmatute sõnade tähendust konteksti abil;

kirjutamisel:

- oskab liigendada ja vormistada erinevaid tekste;
- oskab kirjutada ametlikke ja mitteametlikke kirju;
- oskab kirjutada kirjeldavaid, analüüsivaid ja arutlevaid kirjandeid ja referaate ning kokkuvõtteid;
- oskab kirjutada elulookirjeldust, täita ankeete ning vastata küsimustele;
- tunneb õigekirja ja oskab kasutada kirjavahemärke.

4.2.2.2. Vene keele ainekava 10. – 12. klassile (B-keel)

Õppesisu

10. klass

Jutustamis- ja lugemisteemad:

Haridussüsteem ja õppimisvõimalused Eestis ja õpitava keele maades.

Abielu ja perekond, rollid perekonnas, õigused ja kohustused, kodu ja kasvatus, perekonna eelarve.

Sõpruskonnavälised suhted; sotsiaalsed probleemid.

Keeleõpetus:

Lauseõpetus: ühilduv ja mitteühilduv täiend, üte, liitöeldis ja kesksõna lihtlauses; liitlause (rind- ja põimlause), kõrvallause (alus-, sihitis- ja määruslause).

Sõnatuletus: nimi-, omadus-, määr- ja tegusõnade enamkasutatavad tuletusliited.

Praktiline stilistika ja keelendid: sünonüümid, antonüümid, viited; subjektiivse hinnangu andmise keelelised vahendid; suhtumist, eesmärki, seisundit väljendavad keelendid.

11. klass

Jutustamis- ja lugemisteemad:

Mina isiksusena teiste seas, eripära, võimed, eelistused, tugevused ja nõrkused.

Loodus ja looduskaitse, loodusrikkused, kliima.

Eesti valitsemiskord, kultuur, rahvusvahelised suhted.

Venemaa valitsemiskord, kultuur, rahvusvahelised suhted

Keeleõpetus:

Nimisõna: eessõna + nimisõna käändeline vorm; pärisnimede käänamine.

Omadussõna ühildumine nimisõnadega soos, arvus, käändes; võrdlusastmed. Omadussõna öeldistaitena.

Arvsõnade käänamine; aasta, kaugus, pindala. Järgarvude ühildumine nimisõnadega soos, käändes ja arvus.

Asesõnade käänamine.

Sihilised ja sihitud tegusõnad. Liikumisverbid *везти/возить, вести/водит* eesliidetega ja ilma. Tegusõnade ajavormid. Täenduslikult lähedaste tegusõnade rektsioon (nt. *понимать – что? разбираться – в чем?*). Tingiv kõneviis. Enamkasutatavad tegusõnavormid (*говорящий, видевиший, читаемый, проигранный; думая, заметив, написана*);

Eessõna *несмотря на ...*, *за (за какой срок?)*, *в связи с ...*, *из-за*, *в течение*, *между*, *с ...по*, *с ...до*, *от ... до*. Eessõnade sünonüümika;

Sidesõnad *и*, *да*, *но*; *так как*, *потому что*, *если*, *ни ...*, *ни*; *а также и*; *как ... так и*; *не ...*, *а*; *не только ...*, *но и ...*;

Lausemoodustus: ühilduv ja mitteühilduv täiend, üte, liitõeldis ja kesksõna lihtlauses; liitlause (rind- ja põimlause), kõrvallause (alus-, sihitis- ja määruslause);

Liitsõnade moodustamine; liited, tunnused;

Käänd- ja pöörsõnade lõpud. Eesliidete ja eessõnade õigekiri. Enamkasutatavate arv- ja asesõnade õigekiri. Pärinimede translitereerimine (Пеэтер, Сааремаа, Эльва, Египет, Отепяэ);

Praktiline stilistika ja keelendid: sünonüümid, antonüümid, viited; subjektiivse hinnangu andmise keelised vahendid; suhtumist, eesmärki, seisundit väljendavad keelendid; kõne-, teadusliku, publitsistika- ja ametikeele stilistilised iseärasused; isikulised ja umbisikulised tarindid (ученые доказали, что...; учеными доказано, что...);

enamkasutatavad ühiskondlik-poliitilised, üldteaduslikud, meditsiini-, spordi-, psühholoogia-, sotsioloogia- ja loodusterminid.

12. klass

Jutustamis- ja lugemisteemad:

Igapäevased tegevused: tervislikud eluviisid, toitumine, suhtlemine teeninduses, abiandmine õnnetuses.

Harrastused: sport, teater, kino.

Kultuur: looming, kultuuritegelased.

Meedia: reklaam ja selle roll, infoühiskond ja selle probleemid.

Keeleõpetus:

Nimisõna: eessõna + nimisõna käändeline vorm; pärinimede käänamine.

Omadussõna ühildumine nimisõnadega soos, arvus, käändes; võrdlusastmed. Omadussõna öeldistaitena.

Arvsõnade käänamine; aasta, kaugus, pindala. Järgarvude ühildumine nimisõnadega soos, käändes ja arvus.

Asesõnade käänamine.

Sihilised ja sihitud tegusõnad. Liikumisverbid *везти/возить, вести/водить* eesliidetega ja ilma. Tegusõnade ajavormid. Täenduslikult lähedaste tegusõnade rektsioon (nt *понимать – что? разбираться – в чем?*). Tingiv kõneviis. Enamkasutatavad tegusõnavormid (*говорящий, видевший, читаемый, проигранный; думая, заметив, написана*).

Eessõna *несмотря на ...*, *за (за какой срок?)*, *в связи с ...*, *из-за*, *в течение*, *между*, *с ...по*, *с ...до*, *от ... до*. Eessõnade sünonüümika.

Sidesõnad *и, да, но; так как, потому что, если, ни ...*, *ни; а также и; как ... так и; не ...*, *а; не только ...*, *но и*

Lausemoodustus: ühilduv ja mitteühilduv täiend, üte, liitõeldis ja kesksõna lihtlauses; liitlause (rind- ja põimlause), kõrvallause (alus-, sihitis- ja määruslause).

Liitsõnade moodustamine; liited, tunnused.

Käänd- ja pöørsõnade lõpud. Eesliidete ja eessõnade õigekiri. Enamkasutatavate arv- ja asesõnade õigekiri. Pärinimede translitereerimine (Пеэтер, Сааремаа, Эльва, Египет, Отепяэ).

Praktiline stilistika ja keelendid: sünonüümid, antonüümid, viited; subjektiivse hinnangu andmise keelilised vahendid; suhtumist, eesmärki, seisundit väljendavad keelendid; kõne-, teadusliku, publitsistika- ja ametikeele stilistilised iseärasused; isikulised ja umbisikulised tarindid (*ученые доказали, что...; учеными доказано, что...*); enamkasutatavad ühiskondlik-poliitilised, üldteaduslikud, meditsiini-, spordi-, psühholoogia-, sotsioloogia- ja loodusterminid.

Taotletavad õpitulemused:

Куulamisel gümnaasiumi lõpetaja:

- mõistab erinevate kõnelejate olmeteksti ja telefoni teel edastatud teateid eeldusel, et need on lähedased standardkeelele;
- suudab jälgida raadio- ja TV-uudiseid ja -teateid, et saada vajalikku infot;
- oskab eristada selgelt väljendatud tooni ja suhtumist, panna tähele rõhuasetusi ja mõttefraase;
- oskab tuletada tundmatute sõnade tähendust konteksti abil temale tuntud elementide kaudu;
- teab oma emakeeles enamkasutatavate rahvusvaheliste sõnade tähendusi ning oskab neid teadmisi kasutada vene keelset teksti kuulates;
- suudab eristada kuuldu detaile ja järjestada sündmusi;
- suudab jälgida lühiloengut (5–10 min) ning eristada sellest olulist infot.

Кõnelemisel gümnaasiumi lõpetaja:

- kasutab vastavale vene keelele omast intonatsiooni, rütmi ja rõhku;
- oskab vestelda põhitemaatika ulatuses ning esitada ja põhjendada oma vaateid ja seisukohti;
- tunneb suhtlusetiketti ja oskab seda kasutada;
- oskab suhelda vene keeles nii vahetult kui ka telefoni teel;
- oskab vahetada infot, esitada küsimusi ja väljendada oma mõtteid ühiskondlike probleemide ja sündmuste kohta;
- oskab vestluses vajadusel kasutada kompensatsioonistrateegiaid.

Lugemisel gümnaasiumi lõpetaja:

- suudab lugeda funktsionaalstiililt erinevaid tekste, nende hulgas mitmesuguseid kasutamishüüside;
 - suudab määratleda teksti peaideed (mis on kas välja öeldud või millele on vihjatud) ja autori eesmärgid;
 - oskab leida tekstist vajalikku või huvipakkuvat infot;
- oskab teksti
- mõistmiseks kasutada pealkirju, illustratsioone, jooniseid, skeeme, erinevaid kirjapilte;
 - oskab tuletada tundmatute sõnade tähendust konteksti abil temale tuntud elementide kaudu (liitsõna üksikkomponendid ja sõnaliited);
 - teab oma emakeeles kasutatavate rahvusvaheliste sõnade tähendusi ning oskab neid teadmisi kasutada vene keelset teksti lugedes;
 - oskab leida õpitava vene keele vahendusel infot erinevatest allikatest, seda valida ja kasutada;
 - oskab kasutada eriliigilisi sõnaraamatuid ja teatmeteoseid.

Kirjutamisel gümnaasiumi lõpetaja:

- oskab kirjutada teateid, ametlikke ja mitteametlikke kirju;
- oskab loetu ja kuuldu põhjal märkmeid teha, olulist kokku võtta;
- oskab täita ankeete ja vastata küsimustikele;
- oskab kirjutada elulookirjeldust (CV);
- oskab kirjutada kirjeldavaid, analüüsivaid ja arutlevaid kirjandeid, referaate ja lühiartikleid ajalehele;
- tunneb õigekirja ja lausemärgistusi, vajadusel oskab neid kontrollida teatmeteoste abil;

4.2.3. Valikkursused

4.2.3.1. Ladina keel (C-võõrkeel) - 4 kursust

Ladina keelel on olnud hindamatu roll Euroopa kultuuri kujunemisel ning see on oluliselt mõjutanud erinevaid Euroopa keeli. Kuigi ladina keelt nimetatakse surnud keeleks, kasutatakse seda tänapäevani näiteks meditsiinis, bioloogias ja õigusteaduses ning me puutume sellega kokku igapäevaelus, ilma et seda ise tajuksime.

Eesti president Toomas Hendrik Ilves on raamatus ``Omal häälel`` avaldanud arvamust, et Rooma kultuur on kogu Euroopa kultuuri aluseks, et ladina keele oskust tuleks elus hoida ning et ladinakeelsed väljendid moodustavad osa haritud inimese pagasist.

Seega, selleks et õpilased õpiksid märkama ladina keelt enda ümber ning tajuksid selle tähtsust Euroopa kultuuris, on Tallinna Vaba Waldorfkool võtnud ladina keele oma õppekavasse.

Õppesisu 10.- 12. klassile

Jutustamisteemad: Ladina keele tähtsus Euroopa kultuuris; ladina keele seos teiste keeltega (sõnavara ja grammatika); ladina keelest pärit eestikeelsed sõnad; ladina keel meie ümber (tänavapilt, nimed, filmid, raamatud, muusika jne); tuntuimad ladina keelest pärit lühendid, fraasid, ütlused.

Keeleõpetus: Häälendus ja rõhk.

I, II, III, IV ja V käändkonna nimisõnad.

I ja II ning III käändkonna omadussõnad.

Eessõnad. Asesõnad. Tegusõnade põhivormid. Oleviku aktiiv. Perfekti aktiiv.

Õpitulemused

- Mõistab ladina keele tähtsust meie kultuuris ja Euroopa keeltes.
- Tunneb levinuimaid ladinakeelseid lühendeid, fraase ja ütlist.
- Oskab ise kergemaid ladinakeelseid tekste tõlkida.

4.2.3.2. Inglise keele grammatika alused – 2 kursust

Grammatika alused on kursus, mis selgitab välja õpilaste eelnevad teadmised grammatikas vastvalt Euroopa keeleõppe raamdokumentis kirjeldatud keeleõppe tasemetele. Keelt õpitakse kontekstis, järk-järgult jõutakse grammatikareeglite teadliku omandamise ja iseseisva kasutamise juurde.

4.3. Keeleoskustasemed : A 1.2, A 2.2, B 1.1, B 1.2, B 2.1, B 2.2.

Osaoskuste õpitulemused

A 1.2

KUULAMINE

Saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest. Mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi. Vajab kordamist, osutamist, piltlikustamist vms.

LUGEMINE

Loeb lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid, kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, -küsimustikud, -teated, -sõnumid) ja leiab neist vajaliku faktiinfo. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhistest. Lugemise tempo on väga aeglane, teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada õpiku sõnastikku.

RÄÄKIMINE

Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõna-vara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.

KIRJUTAMINE

Oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest. Oskab täita lihtsat küsimustikku. Tunneb õpitud sõnavara õigekirja. Kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavahemärki.

GRAMMATIKA KORREKTSUS

Kasutab üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, kuid neiski tuleb ette vigu.

A 2.2

KUULAMINE:

Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuulnud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.

LUGEMINE:

Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.

RÄÄKIMINE:

Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.

KIRJUTAMINE:

Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu *aga, sest, et* jt. Rakendab

õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).

GRAMMATIKA KORREKTSUS:

Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika

põhivaras (nt ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel); siiski on enamasti selge, mida ta väljendada tahab.

B 1.1

KUULAMINE:

Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldest, kui vestlus on tuttavatel igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja

pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.

LUGEMINE:

Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad,

veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.

RÄÄKIMINE:

Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama

arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.

KIRJUTAMINE:

Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb *on-line* vestluses (nt MSN). Oskab kasutada piiratud

hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus)

GRAMMATIKA KORREKTSUS:

Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavat

Olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

B 1.2

KUULAMINE:

Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.

LUGEMINE:

Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.

RÄÄKIMINE:

Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisojavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvead ei häiri suhtlust

KIRJUTAMINE:

Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). Oskab kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Oskab kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist

GRAMMATIKA KORREKTSUS:

Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid ja moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt üsna õiget keelt, ehkki on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, kuid need ei takista mõistmist.

B 2.1

KUULAMINE

Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest.

LUGEMINE

Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemis-sõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.

RÄÄKIMINE

Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisist sõnavara ja väljendeid. Kasutab keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormi-valikuga.

KIRJUTAMINE

Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjustab oma seisukohti ja eesmäärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses.

GRAMMATIKA KORREKTSUS

Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee vääritimõistmist põhjustavaid vigu. Aeg-ajalt ettetulevaid väärtusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse lapsusi suudab enamasti ise märgata ja parandada.

B 2.2

KUULAMINE

Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõtte-vahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keele- naljad, idioomid ja keerukad tarindid.

LUGEMINE

Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid, tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.

RÄÄKIMINE

Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On võimeline jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. Oskab valida sobiva keeleregistri. Kõnerütmis ja -tempo on tunda emakeele mõju.

KIRJUTAMINE

Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid keele- registreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isikliku, poolametliku ja ametliku kirja stiili). Lausesiseseid kirjawahe- määrke kasutab enamasti reeglipäraselt.

GRAMMATIKA KORREKTSUS

Valdab grammatikat küllaltki hästi. Ei tee väärtoimistusi põhjustavaid vigu. Aeg-ajalt
ette tulevaid väärtusi, juhuslikke vigu ning lauseehituse lapsusi suudab enamasti ise märgata
ja parandada.